

BAĞIMLILIK BİLGİSİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİNİN (BİLGE) GELİŞTİRİLMESİ

Kinyas Tekin¹, Aysin Işık¹, Deniz Yetkinoglu, Kültegin Ögel¹

Kaynak gösterme

Bağımlılık Bilgisi Değerlendirme Ölçeğinin (Bilge) Geliştirilmesi. Tekin, K., Işık, A., Yetkinoglu, D., Ögel, K. Poster Bildirisi, 12. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi, Antalya, 2018

GİRİŞ

Psikoeğitim bağımlılık tedavisinin merkezi bileşenidir. Özellikle relapsı önleme ile ilgili yürütülen çalışmalarda psikoeğitimin geniş yer tuttuğu, relaps olasılığını azaltan bilişsel bir çerçeve sunmakla birlikte davranış değişikliğini teşvik eden yararlı psikolojik ilkelere dayandığı görülmektedir. Bu nedenle sıkça başvurulan bu eğitsel çalışmalarda -hastaya özgü- bireysel ihtiyaçları saptayacak bir ölçeğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, bağımlı kişinin bağımlılık bilgisi hakkında değerlendirme yapacak, hatalı bilgilerini ve düşüncelerini tespit edecek bir ölçek geliştirmektir. Elde edilen değerlendirme sonuçlarına göre hastayı bağımlılık hakkında bilgilendirmede kullanılacak ve hangi hatalı düşüncelerin yinelemeyi engelleyecek şekilde değiştirilmesi gerektiğine karar verecek bir ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır.

YÖNTEM

Literatürde relapsa sebep olan düşünceler, bağımlılık bilgisi ve farkındalık testleri incelenmiş, hastalarla görüşülmüş ve 16 ifadeden oluşan 3'lü likert tipi bir form hazırlanmıştır. Hazırlanan form Moodist Psikiyatri ve Nöroloji Hastanesi Bağımlılık Merkezinde yatan 8 bağımlıya pilot olarak uygulanmış, bağımlıların anlayamadığı ifadeler formdan çıkarılmıştır. Son hali 10 ifadeden oluşan 3'lü likert tipi forma Bağımlılık Bilgisi Değerlendirme Formu (BİLGE) adı verilmiştir. BİLGE, aynı hastanede Mayıs ve Temmuz 2018 tarihleri arasında yatan 23 hastaya verilmiş ve doldurmaları istenmiştir.

Bu konuda yapılan çalışmaların kısıtlılığı nedeniyle BİLGE ölçeğinin başka bir ölçek ile ilişkisi değerlendirilememiştir.

BULGULAR

Çalışmaya alınan hastaların %13'ü kadın %87'si erkek; %30.4'ü ilköğretim %39.1'i ortaöğretim, %30.4'ü ise lisans mezunudur. %34,8'i evli, %65,2'si bekadır.

Çalışmada ilk olarak BİLGE toplam skorları incelenmiş, ortalama BİLGE skorunun 6,47 olduğu saptanmıştır. Maksimum skor 15, minimum skor 2'tir. Her bir ifadenin ortalamalarına bakıldığında bağımlıların 8. ve 10. İfadelerle ("Bir an önce iyileşmek istiyorum.", "Bu sorunuma başkalarını katmak ve onları üzmem istemiyorum, bağımlılıkla kendim başa

çıkamam gerekir.”) ilgili bilgilendirilme ihtiyacının yüksek olduğu saptanmıştır. Ölçeğin iç tutarlık analizinde Cronbach Alfa katsayısı 0.77 bulunmuştur. Faktör analizinde toplam varyansın %64’ünü açıklayan 3 faktör saptanmıştır. Bunlar; bağımlılığın kabulü, bağımlılıkta riskli durumlar, bağımlılığın beyin üzerindeki etkileri olarak tanımlanmıştır.

TARTIŞMA

Bu bulgular BİLGE ölçeğinin bağımlılık bilgisini ölçmede yeterli bir araç olduğunu desteklemektedir. Ölçeğin; araştırmalar dışında, hastaların bağımlılık bilgisini arttırmada, alkol/madde kullanımı ile ilgili hatalı düşüncelerinin farkına varmasını sağlamada, bilgi eksikliği ve hatalı düşünceler nedeniyle kullanma riskiyle karşı karşıya olan hastalara yönelik koruyucu psikoeğitimin düzenlenmesinde ve işlevselliğinin ölçülmesinde kullanılabileceğini düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

1. Marlatt, G.A., Gordon, J.R. Relapse prevention: Maintenance strategies in the treatment of addictive behaviors. Guilford Press, New York; 1985.
2. Gür F, Can Gür G, Okanlı A, The Effect of the Cognitive-behavioral Model-based Psychoeducation and Exercise Intervention on Quality of Life in Alcohol Use Disorder, 2016
3. Beck A.T.; Wright, F.; Newman,C.; Liese,B. (1993) Cognitive Therapy of Substance Abuse. New York: The Guilford Press.
4. Hunt, G.M., and Azrin, N. A community reinforcement approach to alcoholism. Behav Res Ther 11:91-104, 197
5. Altınöz A.E., Aslan S., Eser H. Y., Özdel K., Sargın A.E., Türkçapar M. H. (2016) Measuring the beliefs on alcohol craving by using craving beliefs questionnaire: preliminary results of its psychometric properties in a Turkish sample, Journal of Substance Use, 21:5, 455-459
6. Köse E.Ö., Gül Ş., Keskin B., The Examination of Secondary School Students’ Awareness and Knowledge Levels about Substance Addiction, Bağımlılık Dergisi, 2017, Cilt:18, Sayı:1, s:8-15

Anahtar Kelimeler:Bağımlılık bilgisi, bağımlılıkla ilgili düşünceler, ölçek